

از آسمان سبز

۱

نخستین مجموعه شعر سلمان هراتی است که در سال ۶۵ منتشر شد. سلمان شاعری نواندیش و خلاق بود که در اشعارش جهان بینی و برداشت‌های سیاسی، اجتماعی خود را بیان می‌کرد. «از آسمان سبز» شامل ۷۲ قطعه شعر با مضامین اجتماعی، مذهبی، سیاسی و عرفانی است. این دفتر سه بخش دارد. بخش اول شعرهای آزاد و سپید و غزل، بخش دوم رباعی‌ها و بخش سوم دوبیتی‌ها را دربردارد.

از این ستاره تا آن ستاره

۲

مجموعه شعر سلمان هراتی برای کودکان و نوجوان است که در سال ۶۷ منتشر شد. «امتحان نهایی»، «سروده کوچک»، «صبح»، «حجله سرخ»، «جای احمد»، «قصه بازگشت پدر»، «از کوجه ما»... عنوان برخی از سروده‌های این مجموعه است. اشعار کتاب نیز بیشتر در مورد دفاع مقدس و ارتباط این حوزه با زندگی حاضر کودکان است...

مثل صنوبرها صبور

۳

«مثل صنوبرها صبور» نوشته رضا جلیلی نگاهی است به اشعار سلمان هراتی از منظر عرفان؛ نوشتاری که بر آن شده است تا درونی‌ترین لایه‌های ذهن و فکر سلمان را براساس گزاره‌های به‌اثبات رسیده در سنت عرفانی واکاوی کرده و اشتراکات لفظی و مفهومی این دور را در وسع خود باز نماید و البته این به آن معنی نیست که این کتاب بر آن است تا اثبات کند که سلمان به‌صورت آکادمیک به تحصیل عرفان پرداخته و مدتی از عمر خود را صرف خواندن و فهمیدن متون رسمی عرفان کرده است...

معنای دریا شدن

سلمان هراتی از برجسته‌ترین سرایندگان شعر انقلاب و ادب پایداری بود

محمد جواد گودینی نویسنده و پژوهشگر

ادبیات را می‌توان یکی از ماندگارترین مولفه‌های بشری دانست که برای ثبت آثار و نقل اندیشه‌ها و عقاید انسان‌ها به یکدیگر نقش بی‌مانندی داشته و با بهره‌گیری از آن (که نوعی هنر در به کارگیری واژگان یا رستاخیز واژگان به شمار می‌رود) امکانی فراهم می‌شود که فرهنگ، مضامین و گزاره‌های اخلاقی، اجتماعی، سیاسی، تخیلی و... را به نسل‌های آینده، زبان‌ها و اندیشه‌های دیگر با زبانی شیوا و شیرین منتقل کرد.

ادبیات یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین آثاری است که از انسان ادیب برای نسل‌های آتی بر جای می‌ماند. ادبیات به انواع گوناگونی قابل تقسیم است؛ از جمله ادبیات غنایی، ادبیات داستانی، ادبیات حماسی، ادبیات سیاسی و... در این میان ادبیات حماسی، توصیف ادبی از رفتارها، دل‌آوری‌ها، نزاع‌ها و درگیری‌های انسان‌های نخستین بوده و این بخش از ادبیات با حماسه «گیلگمش» (به عنوان کهن‌ترین حماسه فرهنگ بشری که به زمان ما رسیده و ساخته و پرداخته یکی از باستانی‌ترین اقوام آسیایی یعنی فرهنگ سومری است) آغاز شده در زبان فارسی با شاهنامه حکیم سرزمین توس استاد سخن ابوالقاسم فردوسی به اوج شکوفایی رسید.

پس از انقلاب اسلامی در سرزمین ایران، ادبیات نیز همانند بسیاری دیگر از پدیده‌ها گزاره‌های فرهنگی دستخوش تغییراتی ژرف و گسترده قرار گرفت و ادبیات انقلابی و ادب پایداری (که به ثبت رشادت‌ها، ایثارگری‌ها و جانفشانی‌های رادمردان عرصه آزادی و آزادگی اختصاص دارد) به رشد کم‌نظیری دست یازید و برجستگی‌های این عرصه آشکار گردید و به نوآوری و خلق آثاری فاخر در ادبیات این سرزمین همت گماشتند. چهره‌هایی همچون حمید

سبزواری، قیصر امین‌پور، سیدحسن حسینی، علی موسوی‌گرمارودی، مشفق کاشانی، علیرضا قزوه و سلمان هراتی.

زنده‌یاد سلمان هراتی به سال ۱۳۳۸ در یکی از روستاهای شهرستان تنکابن دیده به جهان گشود و دروس ابتدایی را تا دوران متوسطه در زادگاه خویش گذراند. او پس از دریافت مدرک فوق دیپلم، در یکی از مدارس دور شهر لنگرود به تدریس و آموزش اشتغال یافت.

هراتی به سرودن شعر نیز علاقه نشان داده و در سروده‌هایش با نام «آذرباد» تخلص می‌نمود. وی در شعر از سرایندگانی همانند سهراب سپهری و فروغ فرخزاد تأثیر پذیرفته بود.

هراتی از سرایندگان بنام انقلاب اسلامی و ادب پایداری در ادب پارسی است. زبان شعر او ساده و بی‌آلایش و کاملاً به دور از تصنع است. او شاعری نوپرداز است و از شاعران متعددی به شمار می‌رود که نسبت به ارزش‌های انقلاب اسلامی (همچون استکبارستیزی، پشتیبانی از ستمدیدگان، مبارزه با فساد اقتصادی و...) پیشرو بوده و نسبت به آن اهتمام داشته است.

سلمان هراتی در کنار پرداختن به امور مربوط به جامعه از نکات معنوی، از توجه به طبیعت و نگرش بدان و نشانه‌های قدرت خداوند در آفرینش نیز غفلت نمی‌کرد. وی در این خصوص چنین سروده است:

جهان، قرآن مصور است
به جای اینکه بنشینند ایستاده‌اند
درخت یک مفهوم است
دریا یک مفهوم است
جنگل و خاک و ابر
با چشم‌های عاشق بیا
تا جهان را تلاوت کنیم.

سلمان هراتی شیدای وطن بود و دل در گرو این آب و خاک داشت و نسبت به این سرزمین کهن عشق می‌ورزید:

ای ایستاده در چمن آفتابی معلوم
وطن من
ای تواناترین مظلوم
تو را دوست می‌دارم

ای آفتاب شمایل دریا دل
و مرگ در کنار تو زندگی است
ای منظومه نفیس غم و لبخند
ای فروتن نیرومند
ایستاده‌ایم در کنار تو سبز و سربلند.
هراتی به مفهوم ایثار و شهادت با نگاهی بسیار عمیق می‌نگریست و نسبت به کسانی که در راه خشنودی پروردگار و حراست از ارزش‌های دینی و اسلامی جان خویش را نثار محبوب نموده‌اند، محبت ویژه‌ای را در سروده‌هایش نثار می‌کرد:

ای شهید ای جاری گلگون
جایت از پندار ما بیرون
رفته‌ای با اسب خونین‌بال
ای شهید ای مرغ آتش‌بال
حجله تو مثل یک فانوس
گشته روشن با پر ققنوس
نور تو در باغ گل پیداست
روشنی بخش شب پیداست
نام تو با آفتاب آمیخت
صبح را در خانه‌ها مان ریخت.

سلمان هراتی به عنوان سراینده‌ای بی‌تکلف در میان شاعران دوستدار ارزش‌های اسلامی، به مفاهیم و رویدادهای تاریخ اسلام و مولفه‌های تشیع همچون جریان تاریخ‌ساز کربلا و نهضت امام حسین بن علی (ع) نیز نگاهی عمیق داشته و از این مفاهیم و گزاره‌های دینی و مذهبی، در سروده‌هایش بهره می‌جوید. وی در توصیف لحظه شهادت سالار شهیدان حسین بن علی (ع) چنین زیبا تصویر می‌کند:

بالای تو مثل سرو آزاد افتاد
تصویری از آن حماسه دریا افتاد
در حنجره گرفته صبح غریب
تا افتادی هزار فریاد افتاد.
سلمان هراتی شاعر نامور در ادب پایداری است. از این رو است که او رشادت حضرت ابوالفضل عباس بن علی (ع) را در سرزمین کربلا این چنین به زیبایی تصویر می‌کند:
زان دست که چون پرند بی‌تاب افتاد
بر سطح کرخت آب‌ها تاب افتاد
دست تو چو رود تا ابد جاری شد
زان روی که در حمایت از آب افتاد.

سلمان هراتی از سرایندگان بنام انقلاب است که به رهبر انقلاب